

wersytetu „La Sapienza” w Rzymie, Aleksandr Ševčenko z Uniwersytetu Dalekowschodniego we Władywostoku oraz Antun Malenica z Wydziału Prawa Uniwersytetu w Nowym Sadzie. P. Catalano (Dyrektor *Centro per gli studi su diritto romano e sistemi giuridici del Consiglio Nazionale delle Ricerche*, nawiązując do legendy Wilczycy Kapiolińskiej, która została namalowana w VIII-IX wieku w mieście Bundżikat w Tadżykistanie, podkreślił azjatyckie korzenie rzymskiej tradycji i związki romanistów Europy i Azji. Po długiej i burzliwej dyskusji uznano, że nazwa *Colloquio dei romanisti dell'Europa centro-orientale e dell'Asia* jest ze wszech miar adekwatna. Postanowiono nawiązać współpracę ze specjalistami prawa muzułmańskiego oraz z romanistami ze wszystkich krajów Azji oraz Ameryki Łacińskiej. Podkreślono znaczenie szkół podnoszących kwalifikacje z prawa rzymskiego a działających przy Uniwersytetach: „La Sapienza” w Rzymie, „Łomonosowa” w Moskwie czy Uniwersytecie Warszawskim. Ustalono, że następne *Colloquio* odbędzie się w 2004 r. a preferowanym miejscem będzie Azja. Zaproponowano następujące tematy: *Homo, nasciturus, persona giuridica. La difesa dei debitori. Studio e insegnamento del diritto romano*, które mogą ulegać poszerzeniu i modyfikacji. Do dalszej dyskusji z przyszłymi organizatorami X Kollokwium przyjęto aktualne dla prawa rzymskiego problemy jak: *Ius et lex* czy *Ius publicum – ius privatum*, które mogą poszerzyć tematykę przyszłej konferencji.

Piotr Niczyporuk*

KONFERENCJA ROMANISTÓW
ŁÓDŹ 7 LUTEGO 2003

W dniu 7 lutego 2003 r. na Wydziale Prawa Uniwersytetu Łódzkiego odbyła się konferencja romanistów zorganizowana przez Katedrę Prawa Rzymskiego. W konferencji wzięło udział wielu znako-

---

* Uniwersytet w Białymstoku.

mitych polskich romanistów. Sesję otworzyła prof. Anna Pikulska-Robaszkiewicz – Kierownik Katedry Prawa Rzymskiego.

Jako pierwszy z referatem na temat *'Synallagma' w świetle teorii sprawiedliwości wymiennej Arystotelesa i opinii rzymskich jurystów okresu klasycznego* wystąpił mgr Mariusz Jerzy Golecki. W wystąpieniu, będącym w istocie omówieniem kluczowych zagadnień przygotowywanej rozprawy doktorskiej, poruszono przede wszystkim problem recepcji pojęcia sprawiedliwości wymiennej Arystotelesa w klasycznym prawie rzymskim. W związku z tym zwrócono także uwagę na zakres pojęcia *synallagma* w klasycznym prawie rzymskim, zwłaszcza w świetle poglądów Labeona i Aristona. Prelegent przybliżył również konstrukcję umowy zobowiązującej we wspomnianym okresie rozwoju prawa rzymskiego.

Kolejny referat, zatytułowany *Historyczne korzenie formy pisemnej czynności prawnych*, wygłosił mgr Mariusz Białecki. Prelegent omówił istotę, sposób funkcjonowania oraz zastosowanie *syngrapha* i *chirographae* w prawie rzymskim, a także wskazał na wymienione instytucje jako na historyczne źródło prawa wekslowego i czekowego. W polu szczególnego zainteresowania Referenta znalazło się zagadnienie wpisu do ksiąg rachunkowych jako źródła obowiązku zapłaty, a w związku z tym problem faktury jako dokumentu obejmującego obowiązek zapłaty.

Pierwszą część konferencji zakończyła dyskusja, w której udział wzięli: prof. Witold Wołodkiewicz (Uniwersytet Warszawski), prof. Maria Zabłocka (Uniwersytet Warszawski), prof. Janusz Sondel (Uniwersytet Jagielloński), ks. prof. Antoni Dębiński (Katolicki Uniwersytet Lubelski), prof. A. Pikulska-Robaszkiewicz (Uniwersytet Łódzki), dr Rafał Wojciechowski (Uniwersytet Wrocławski), mgr Stefan Karolak (Uniwersytet w Białymstoku).

Drugą część konferencji poświęcono Deklaracji Bolońskiej przyjętej przez ministrów edukacji państw należących do Unii Europejskiej w czerwcu 1999 r. W problematykę dokumentu wprowadził uczestników konferencji prof. Wojciech Dajczak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Czytelną intencją Deklaracji jest dążenie do utworzenia swoistego europejskiego obszaru edukacyj-

nego. W tym kontekście, w dokumencie poruszono kwestie związane z poziomem edukacji, jej przejrzystością, mobilnością studentów oraz wiele innych. Deklaracja jest przedmiotem dyskusji w Europejskiej Federacji Wydziałów Prawa, która na podstawie jej założeń rozważa przyszły kształt studiów prawniczych. Docelowo mają się one składać z dwóch etapów. Pierwszy etap studiów, wieńczony licencjatem, stanowić ma wstęp do wykonywania zawodów prawniczych w danym kraju Unii Europejskiej. Tak nakreślony cel zakłada nacisk na kształtowanie praktycznych umiejętności studentów, którzy po uzyskaniu licencjatu mają być w pełni przygotowani do podjęcia obowiązków zawodowych. Drugi etap studiów, zakończony uzyskaniem magisterium, miałyby obejmować przedmioty ogólne, w założeniu uzupełniające wcześniej nabytą wiedzę praktyczną. Wśród wykładanych tu dyscyplin znalazłaby się teoria prawa, filozofia prawa oraz historia prawa, a wraz z nią prawo rzymskie. Informacja prof. W. Dajczaka na temat Deklaracji Bolońskiej stała się podstawą ożywionej dyskusji, w której udział wzięli: prof. prof. A. Pikulska-Robaszkiewicz, W. Wołodkiewicz, M. Zabłocka, J. Sondel, dr Jerzy Krzynówek (Uniwersytet Warszawski), dr Ireneusz Jakubowski (Uniwersytet Łódzki). Dyskutanci analizowali kondycję nauki prawa rzymskiego w poszczególnych krajach Europy Zachodniej takich jak: Holandia, Niemcy, Francja, Włochy, Hiszpania oraz w państwach postsocjalistycznych, a także zastanawiali się, w jaki sposób dostosować przedmiot do funkcjonowania w ramach przyszłego, zreformowanego toku studiów prawniczych. Dyskutanci zgadzali się co do tego, że wartością prawa rzymskiego jest jego duża użyteczność dla współczesnego prawnika, wynikająca z faktu, że prawo rzymskie stanowi fundament nowoczesnego prawa, a także coraz częściej i z powodzeniem staje się ono płaszczyzną porozumienia między prawnikami wywodzącymi się z różnych kultur prawniczych.

Sławomir Godek*

---

* Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego.